

In memoriam Jana Hellera

(22. 4. 1925 - 15. 1. 2008)

Výbor České společnosti pro religionistiku, redakční rada a přispěvatelé časopisu *Religio*, pracovníci Ústavu religionistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity a česká religionistická veřejnost vzpomínají na profesora Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy, Jana Hellera, zakladatelskou osobnost moderní české religionistiky.

Od přelomu let 1989/90, kdy se začaly klást první stavební kameny a pozvolna rýsovat podoba současné religionistiky, byl Jan Heller její oporou a záštitou. Vahou své autority a vědeckého renomé, jež přesahovalo hranice naší země, se postavil za všechny aktivity, které vyústily na jaře roku 1990 do založení Společnosti pro studium náboženství, dnešní České společnosti pro religionistiku. Stal se prvním prezidentem religionistické instituce v dějinách této vědy v Československu a zásadním způsobem pomohl překlenout první těžká léta její existence. Svou osobní angažovaností přispěl rovněž ke vzniku prvního univerzitního religionistického pracoviště u nás, Ústavu religionistiky na Masarykově univerzitě v Brně. Pod jeho předsednictvím byla česká institucionalizovaná religionistika přijata do mezinárodních struktur (IAHR) a uspořádala první konference za účasti zahraničních odborníků.

Jan Heller patřil k lidem, jimž by bylo možné stavět pomníky již žijící, kdyby to nebylo znevažováním budoucnosti, která objeví jejich důvody lépe a důkladněji, než mohou učinit současníci. Těm, kteří ho mohli aspoň po nějaký čas sledovat, poslouchat, kteří se od něj učili, obdivovali projevy jeho nesmírného intelektu a lidského chápajícího a rozumějícího ducha, zůstane v paměti nejen jako geniální biblista, starozákonník a religionista, ale také jako člověk, jenž rád bavil sebe a druhé. Svým humorem, vtipem a častou sebeironií prosvětloval jednání, kterým v zátylku seděl suchopár, vždy měl v zásobě vzpomínku, příhodu a snad někdy i napůl legendu, a nikomu nevadilo, že občas prolínají mezi sebou navzájem, občas v nich vládnu sny o poučeném, a proto smířeném životě, a občas stesk nad tím, že myslivých lidí nebude nikdy dost na to, aby si mohli dovolit obtěžovat svěhlavý, marnotratný svět hlouposti. Jan Heller vyprávěl a jeho posluchači rozpoznávali, že má rád lidi a měli rádi Jana Hellera.

Jestli platí, že každý člověk se rodí pro nějaké dílo, pak se Jan Heller narodil a žil správně. Žil pro dobu, která ho potřebovala, a žil tak, že ho nemohla nepotřebovat. Nemá smysl naříkat, že je jen málo takových, kteří to umějí. Má smysl se radovat nad tím, že tu a tam někdo ukáže, jak je takový život možný. Klásek u cesty, jejíhož konec nevidět, a z něj se občas vysype zrno moudrého slova, dobré rady, smíchu, soužení, naděje, sarkasmu, lásky, údivu, statečnosti, aby v celé té nepřehledné složitosti života docela prostě zakořenilo a rostlo dál.